

Roadbook – Hälsingland Extreme 20160514

Idé

När jag fick frågan att planera årets HEX i mitt närområde blev jag lite osäker eftersom naturen runt Askesta inte är av den extrema sorten. Dock har området en hel del historia och för de som orkar kan man kanske ägna en tanke åt några platser vi passerar?

För ganska precis 160 år sedan hände allting på samma gång i Askesta, som för övrigt inte fanns före sågen och järnvägen kom hit då. Det var en skotte, Oscar Dickson, som la grunden till det som nu är min hemby. Det flyttades hit mängder med Värmlänningar för att sköta sågen och befolkningen i Söderala socken ökade som aldrig förr. I Askesta finns det två skolor, två herrgårdar, två affärer, två bönhus, fyra bagarstugor, flera arbetarkaserner varav två återstår, en skyttebana och t.o.m. det som en gång var en hockeyrink. Här låg också Norrlands första, och Sveriges andra, järnväg. Den gick till Sandarne och Vallvik, på trekkingen kommer den passeras ett par gånger. Det säger ju kanske lite om vilka pengar som fanns här när flygen på F15 fick vänta på att tåget skulle passera landningsbanan och inte tvärtom. Ett av loken, Thyr, står uppställt i Bergvik och blir kontroll 8 på instagram.

Samma år som Askesta kom till bildades Marma Sågverks AB som sedermera slogs ihop med Långrörs AB. För att de skulle kunna transportera råvaror till en av Europas största sulfatfabriker i Marmaverken byggde man en linbana till Vallvik. På paddlingen passerar man två fundament vid Lunsen och Ringkvistholmen som bägge var grunderna för 32m höga bockar. På fastlandets norra sida är ett sådant fundament kontroll 10. Rivningen av banan var klar 1961 men dess sträckning syns fortfarande tydligt på flygfoton över Marmen-området.

När vi ger oss ut på cyklarna åker vi över en träbro till Höljebro, till höger om bron vid uddens spets ligger en stor sten i vattnet. Den kallas för färjestenen eftersom man stod på den och ropade på färjekarlen när man ville över före bron byggdes. Det vatten bron går över var fångstvatten för bönderna i Asta (Askesta kallat förr) och genererade stora pengar vid försäljning av lax söderöver. Den gården som ägde marken där sågen och byn byggdes var Erik-Anders gården; kontroll 11 där byte från MTB till trekking tar vid när vi kommit runt sjön.

För att transportera flottat virke till massabruket i Vallvik fanns i både Askesta och Hå anläggningar med kran som lastade virket på tåg. Kranfundamentet i Askesta passeras i början av prologen. Datumet som är målade på fundamentet är markeringar för vårfloderna; skönt att sjön numer är reglerad. Utsiktsplatsen i Hå, kontroll 3 och 6, är motsvarande fundament för den kranen.

Efter Robbans kontroll 7 uppe på Gullberg passerar man en gammal vattensåg till vänster vid Lynäsviken innan vi svänger höger mot Bergvik. I Askesta uppförde Dickson ramsågar, men Långrörs AB byggde en ångsåg i Söderhamn 1864, den brann ner och byggdes upp men avvecklades i början av 19-hundratalet. Platsen för sågen ute på udden blir nu drygt hundra år senare plats åt kontroll 14.

Där tar sågverkshistorian under HEX201605 slut, om man inte vill besöka Gammelsågen ett par minuter från Gussistugan - kontroll 13☺.

Jag hoppas att ovanstående kan vara ett intressant inslag i HEX:en då höjdmetrarna inte blir så många. Vem har sagt att man inte lär sig något när man utövar multisport?

Prolog

Prologen kommer vara snitslad vid vägvalen, men karta kommer också tillhandahållas för att minimera misstagen. Tanken är enkel; en trailbana över stock, sten, myr, mossa och underbart fin skogsstig runt en tjärn hemmavid, som vid tiden för HEX:en normalt är hem åt hundratals grodor. Det är inte så troligt att någon grillar vid tjärnen så tidigt på morgonen, men man vet aldrig.

Paddling

Starten sker från sandstrand. 100 m från stranden finns en brygga vid bastun för de som kanske vill kliva i där. Växling sker dock vid stranden.

Norra sidan av Marmen är grund och oftast oberörd av vinden. Om det skulle vara blåsigt vid tävlingsdagen kommer kontrollerna K3 och K4 istället bli ön Gröntuvan och utloppet för Hibo-bäcken. Kartor för bägge alternativen kommer jag trycka ut i A4-format.

Strömfåran går nära sydsidan av Marmen närmast Askesta mot Höljebro och kan ge en avsevärd hjälp på returen för den som kan ge sig ut på djupare vatten.

Mellan fastlandet och Storön är det gott om sten och grund. Djupt är det inte där heller, men passagen från Storön till norr-sidan går över ett djup på c:a 20 m. Kortaste sträckorna över öppet vatten är över Lunsen och Ringkvistholmen, där bägge sträckorna är c:a 200 m.

Kläder och annat som ska användas till Trekkingen efter cyklingen placeras i sopsäckar på stranden för vidare transport till växlingen vid Erik-Anders gården.

MTB 1

Till första kontrollen i Hå gäller det att följa skoterleden över Morhällorna; från den kontrollen är vägvalet fritt till Robbans val av kontroll som ingen kom till 2014 (Tack för det fint dukade bordet!). Som det stod i roadbook 2014; Glöm inte bort utsikten! Förhoppningsvis hinner jag dit före HEX:en och kan stödsnitsla stigen över de nakna hållarna.

Efter kontroll 7 är det obligatorisk passage mellan Trollberget och Gullberg vilket är markerat på MTB-kartan.

Passagen mellan K9 och K10 inkluderar lyft av cykeln en kort sträcka där skogsmaskiner har åkt i flera riktningar. Snitslar finns till flera av stigarna men kompass-riktning enligt blå linje rekommenderas. På norrsidan om kärret går en tydlig stig nedanför branten vilken man kommer till först efter att ha lyft cykeln över minst två fallna träd. Sista biten av grusvägen till blå linje blockeras av bom.

Mellan K10 och växlingen vid K11 finns ett par alternativ; ett som inkluderar lyft ett par hundra meter nära sjöns norra kust; och ett som går över Orsta tjärn genom jättefin skog. Med lyft och snabba fötter kan man spara lite tid, men får då cykla på mer grusväg och missa naturupplevelsen. Vid vägval mot Orsta observera att två bommar ska passeras, där den första nås i hög hastighet när man rundar Vedtjärn! Den korte åkaren kanske vågar ducka, men större cykelramar får gå runt. Den andra bommen passeras enkelt i början av vägen mot Orsta tjärn.

Rödsträckad stig är inritad som tips för en fin tur genom biotopskyddad skog. För den som saknar utmaning får man gärna ta denna sträckning ner till Söderala och sedan upp till Vedtjärn igen☺.

Vid växling lämnas cyklarna bakom bostadshuset vid Erik-Anders, där också trekking-packningarna finns. Det går fint att låsa cyklarna för de som vill då de kanske inte övervakas precis hela tiden. Fri tillgång till vattenkran utlovas; och har vi riktig otur står svågern på plats och grillar hemgjorda korvar vid bytet.

Trekking

Trekkingen blir längs med sträckningen för Stenö Ultra Trail som man kommer till genom att antingen springa tvärs över väg och åker från gården, skyltat mot Ålsjön, eller genom att följa grusvägen till Ellne, där man svänger vänster enligt karta och sedan kommer på Trail-banan på andra sidan E4:an efter att passerat genom en fårtunnel. Banan är snitslad röd/blå och på vissa regelrätta kursändringar finns små skyltar fortfarande uppsatt.

Sträckningen mellan Gussistugan och Sandarne båtklubb går runt Östanbo och följer sedan kusten, förbi Långrörssågen, innan man vid Vad tar sig över till den svarta slingan runt Stormorshäll. Kontroll 15 är tänkt att fotas mot stugan från vattenreservoaren. Löpning sedan till Vadtjärn och vidare längs gröna slingan till Lugnsjön före sista trekking kontrollen vid Alirs öga.

Förhoppningsvis kan vätskestation utlovas vid Stormorshäll. Efter Alirs öga är vägvalet fritt, men stigen är roligast om man fortsätter på sträckningen för ultra trailen.

MTB 2

Fritt vägval till Gussibergets topp för instagram-stämpling före retur till Askesta och stranden.

Epilog

Om väder och annat tillåter hoppas jag att deltagare med familjer eller respektive orkar stanna för en bastu och grill efter målgång. Energipåfyllning kommer finnas vid grillen både i form av enklare förtäring och avslappnande bastu med kallbad.

Varmt välkomna till Askesta!